

Dr. Babasaheb Ambedkar Open University
Term End Examination January – 2026

Course	: Certificate Course	Date	: 09/03/2026
Subject Code	: CPRG-04	Time	: 11:30am to 01:00pm
Subject Name	: લોકભાગીદારી અને કલ્યાણકારી	Duration	: 1.5 Hours
	યોજનાઓ	Max. Marks	: 50

1. કોણ વિકેન્દ્રીકરણ માટે જણાવે છે કે “વ્યાવસાયિક સંચાલનની કળા અને શાસ્ત્રોના લક્ષણો ધરાવતી અત્યંત ગૂંચવાડા ભરેલી વહિવટી પદ્ધતિ છે.”
(a) જોન સ્ટુઅર્ટ મિલ (b) લૂઈસ એ. એલન (c) ડાઈસી (d) જ્યોન લોક
2. લોકશાહી વિકેન્દ્રીકરણની જરૂરિયાતો વર્ણવો.
(a) લોકભાગીદારીમાં વધારો કરવો (b) વહીવટને લોકાભિમુખ કરવા
(c) કાર્યક્ષમ વહિવટ માટે લોકશાહી વિકેન્દ્રીકરણ (d) ઉપરોક્ત ત્રણેય
3. ભારતનાં બંધારણનાં કયા આર્ટિકલમાં નાણાપંચની રચના કરવાની માટેની જોગવાઈ છે?
(a) આર્ટિકલ 281 (b) આર્ટિકલ 279 (c) આર્ટિકલ 280 (d) આર્ટિકલ 282
4. સંઘનમ કમિટીનો અહેવાલ, 1963 ની ભલામણો.
(a) મકાન, વ્યસાયવેરો, વાહનવેરો ફરજિયાત
(b) મકાનની આકરણી માટે સ્વતંત્ર એજન્સી
(c) ખાતાવેરો પંચાયતનાં ત્રણ સ્તરો વચ્ચે વહેંચવો જોઈએ
(d) ઉપરોક્ત ત્રણેય
5. SC શિડયુલ કાસ્ટ-અનુસૂચિત જાતિ નાં વિદ્યાર્થીઓ માટે ડૉ આંબેડકર વિદેશ અભ્યાસ લોન યોજનામાં 4% વ્યાજના દરે કેટલી લોન મળે છે.
(a) 20 લાખ (b) 10 લાખ (c) 5 લાખ (d) 15 લાખ
6. સંઘનમ કમિટીનો અહેવાલ કયા વર્ષે આપવામાં આવ્યો.
(a) 1962 (b) 1960 (c) 1961 (d) 1963
7. સ્થાનિક સંસ્થાઓને નાણાં માટે કયા સ્ત્રોતો પર આધાર રાખવો પડે છે.
(a) કરવેરા માંથી થતી આવક
(b) રાજ્ય સરકારે નાખેલા કરવેરામાંથી મળતો હિસ્સો
(c) રાજ્ય સરકાર દ્વારા મળતું અનુદાન
(d) ઉપરોક્ત ત્રણેય
8. આંધ્રપ્રદેશમાં પંચાયતીરાજના કયા સ્તરના માળખાનો સ્વીકાર કરવામાં આવ્યો છે.
(a) દ્વિસ્તરીય (b) ત્રિસ્તરીય (c) તટસ્થ (d) કહી ન શકાય
9. મહારાષ્ટ્રમાં પંચાયતી રાજનો અમલ ક્યારે કરવામાં આવ્યો.
(a) 1960 (b) 1962 (c) 1963 (d) 1964
10. ગુજરાતમાં પંચાયતી રાજનો અમલ ક્યારે કરવામાં આવ્યો હતો.
(a) 1960 (b) 1963 (c) 1955 (d) ઉપરોક્ત કોઈ નહીં
11. કર્ણાટકમાં પંચાયતી રાજનો અમલ ક્યારે થયો.
(a) 1960 (b) 1959 (c) 1958 (d) 1962

12. ભારતમાં સ્થાનિક સ્વશાસનના સંદર્ભમાં કયા સુધારાને એક ક્રાંતિકારી કદમ ગણવામાં આવે છે.
 (a) 73,74 બંધારણીય સુધારો (b) 70,71 બંધારણીય સુધારો
 (c) તટસ્થ (d) કહી શકાય નહીં
13. પંચાયતીરાજની સફળતા માટે ગ્રામ સભાની અસરકારતા જરૂરી છે.
 (a) સાચું (b) ખોટું (c) તટસ્થ (d) કહી ન શકાય
14. પંચાયતીરાજમાં માત્ર અધિકારીઓની જ ભૂમિકા અગત્યની છે.
 (a) સાચું (b) ખોટું (c) તટસ્થ (d) કહી ન શકાય
15. સરપંચને હોદ્દા પરથી દૂર કરવાની નીતિ દરેક રાજ્યમાં અલગ જોવા મળે છે.
 (a) સાચું (b) ખોટું (c) તટસ્થ (d) કહી ન શકાય
16. સ્થાનિક નાણાકીય તપાસ કમિટીના ચેરમેન કોણ હતા?
 (a) P. K. Wattal (b) John mathai (c) K.santhanam (d) એકપણ નહીં
17. સ્થાનિક નાણાકીય તપાસ કમિટીએ જમીન મહેસૂલના કેટલા ટકા હિસ્સો પંચાયતને આપવાની ભલામણ કરી હતી?
 (a) 10 % (b) 12 % (c) 15 % (d) 17 %
18. કરવેરા તપાસપંચ _____?
 (a) 1951 (b) 1952 (c) 1953 (d) 1954
19. કરવેરા તપાસ પંચના અધ્યક્ષ કોણ હતા?
 (a) John mathai (b) K.santhanam (c) P. K. Wattal (d) એકપણ નહીં
20. એકટ્રોઈ દ્વારા આવક મેળવવાની ભલામણ કઈ સમિતિએ કરી હતી?
 (a) સ્થાનિક નાણાકીય તપાસ કમિટી (b) કરવેરા તપાસ પંચ
 (c) મહેતા સમિતિ (d) ત્રણ પૈકી એકપણ નહીં
21. લોકશાહીની પારાશીશી કોણ છે?
 (a) સરપંચ (b) ગ્રામપંચાયત (c) ચુંટણી (d) પ્રમુખ
22. સંઘનમ કમિટીના ચેરમેન કોણ હતા?
 (a) કે.સંઘનમ (b) અશોક મહેતા (c) બળવંતરાય મહેતા (d) ગાંધીજી
23. ઓકટ્રોયની જગ્યાએ કોઈ પ્રગતિશીલ કરતી વ્યવસ્થા વિચારવાની ભલામણ કઈ કમિટીએ કરી હતી?
 (a) સંઘનમ કમિટી (b) સ્થાનિક નાણાકીય તપાસ કમિટી
 (c) કરવેરા તપાસ પંચ (d) એકપણ નહીં
24. સંઘનમ કમિટીની ભલામણ અનુસાર સરકાર તેની પાસેથી ફાજલ જમીનમાંથી પંચાયતને ઓછામાં ઓછી કેટલી જમીન સામુદાયિક કાર્યો માટે વાપરવા આપવી જોઈએ?
 (a) એક એકર (b) બે એકર (c) ચાર એકર (d) પાંચ એકર
25. કોના મત અનુસાર “આ સંસ્થાકીય નવતર ઘટના તરીકે પંચાયતી રાજ ભાષાકીય રાજ્યોની પુનઃરચના અને આયોજન પંચની સ્થાપના કરતાં પણ વધારે અગત્યનું છે.”
 (a) રજની કોઠારી (b) કે.સંઘનમ (c) અશોક મહેતા (d) બળવંતરાય મહેતા
26. જેઠર ઇક્વાલિટીની દિશામાં ગુજરાત સરકારનો મહત્વપૂર્ણ નિર્ણય એટલે -
 (a) પ્રધાનમંત્રી ગ્રામીણ આવાસ યોજના (b) વહાલી ટિકરી યોજના
 (c) મુખ્યમંત્રી મા અમૃતમ યોજના (d) એકપણ નહીં

27. મા અમૃતમ યોજનાનો લાભ કોણ લઈ શકે છે?
- (a) ચાર લાખથી ઓછી આવક ધરાવનાર (b) દસ લાખથી ઓછી આવક ધરાવનાર
(c) બાર લાખથી ઓછી આવક ધરાવનાર (d) પંદર લાખથી ઓછી આવક ધરાવનાર
28. જે-તે ગામની BPL યાદીમાં 21 થી ઉપર ગુણાંકમાં જેનું નામ સમાવિષ્ટ હોય તે નીચે પૈકી કઈ યોજનાનો લાભ લઈ શકે છે?
- (a) સરકાર આવાસ યોજના-2 (b) ડૉ.આંબેડકર વિદેશ અભ્યાસ લોન યોજના
(c) ઉપરોક્ત બંને (d) એકપણ નહીં
29. કઈ યોજના હેઠળ બહેનો સરકાર દ્વારા નક્કી કરાયેલા ખાનગી દવાખાનામાં વિનામૂલ્યે પ્રસૂતિ કરાવી શકે છે?
- (a) સરકાર આવાસ યોજના (b) વહાલી દિકરી યોજના
(c) મા અમૃતમ યોજના (d) ચિરંજીવી યોજના
30. કયાં વિદ્યાર્થીઓને ડૉ.આંબેડકર વિદેશ અભ્યાસ લોન યોજના અંતર્ગત 4 % વ્યાજના દરે પંદર લાખની લોન મળે છે?
- (a) SC (b) ST (c) OBC (d) Open
31. વિકેન્દ્રીકરણ એટલે સત્તા, કાર્યો અને જવાબદારીઓનું વિકેન્દ્રીકરણ આનો મતલબ શું?
- (a) લોકશાહી (b) પ્રમુખશાહી (c) સરમુખત્યારશાહી (d) એક પણ નહીં
32. વ્યવસાયિક સંચાલનની કળા અને શાસ્ત્રના લક્ષણો ધરાવતી અત્યંત ગૂંચવાડા ભરેલી વહીવટી પદ્ધતિ તરીકે વિકેન્દ્રીકરણને કોણ ગણાવે છે?
- (a) લુઇસ એ. એલન (b) કાર્લ માર્ક્સ (c) ડીજે (d) એક પણ નહીં
33. વિકેન્દ્રીકરણ કેવળ_____ સત્તાની વહેંચણી જ નથી.
- (a) વહીવટી (b) રાજકીય (c) સામાજિક (d) અન્ય
34. સામાન્ય રીતે વિકેન્દ્રીકરણના મુખ્ય કેટલા પ્રકારો ગણાવી શકાય?
- (a) 4 (b) 3 (c) 5 (d) 6
35. લોકશાહી વિકેન્દ્રીકરણની જરૂરિયાત શાના માટે છે?
- (a) વહીવટને લોકાભિમુખ કરવા માટે (b) લોક ભાગીદારીમાં વધારો કરવા માટે
(c) વિકાસના કાર્યને વેગ આપવા માટે (d) આપેલ તમામ વિકલ્પો
36. શાના માટે લોકશાહી વિકેન્દ્રીકરણની જરૂર છે ?
- (a) કાર્યક્ષમ વહીવટ માટે (b) ભ્રષ્ટાચાર વધારવા માટે
(c) કાર્ય કરવા માટે (d) અન્ય
37. કઈ બાબત એ લોકશાહીનો મુખ્ય આધાર છે?
- (a) લોકોની સમજદારી (b) લોકોની ભાગીદારી (c) સામાજિક ઉત્થાન (d) અન્ય
38. લોકશાહી વિકેન્દ્રીકરણ એ કેવો આદર્શ છે ?
- (a) સામાજિક (b) રાજકીય (c) આર્થિક (d) અન્ય
39. પંચાયતી રાજમાં કયું પાયાનું એકમ છે ?
- (a) જિલ્લા પંચાયત (b) ગ્રામ પંચાયત (c) તાલુકા પંચાયત (d) બધા
40. લોકશાહીમાં લોકોની સહભાગીતામાં વધારો કરવા માટે વહીવટને લોકાભિમુખ કરવા માટે શાનું મહત્વ સવિશેષ રહેલું છે ?
- (a) કેન્દ્રીકરણ (b) વિકેન્દ્રીકરણ (c) કહી શકાય નહીં (d) અન્ય

41. ચૂંટણી પ્રક્રિયા ન્યાયી, નિષ્પક્ષ અને પારદર્શક પદ્ધતિ દ્વારા થવી જોઈએ - આ જવાબદારી કોની છે?
(a) રાષ્ટ્રપતિની (b) ચૂંટણી પંચની (c) વડાપ્રધાનની (d) અન્ય
42. પંચાયતી રાજમાં કોણ ગામડાના સ્તરે પાયારૂપ ભૂમિકામાં છે ?
(a) ગ્રામસભા (b) સરપંચ (c) તલાટી (d) અન્ય
43. કોઈપણ ગામડાનો સરપંચ ત્યારે જ સફળ થાય કે જ્યારે ગામ લોકો તેનામાં વિશ્વાસ મૂકતા થાય - આ વાક્ય કેવું છે ?
(a) ખોટું (b) સાચું (c) કહી ન શકાય (d) એક પણ નહીં
44. લોકશાહીની સફળતાનો આધાર આખરે તો કોના પર રહેલો છે.
(a) સરપંચની કામગીરી (b) ગામલોકોની સમજદારી
(c) જનતાની જાગૃતિ (d) એક પણ નહીં
45. પંચાયતી રાજમાં દરરોજના વહીવટની સંચાલનની જવાબદારી કોની ગણાય છે?
(a) પદાધિકારીઓની (b) ગામલોકોની (c) અધિકારીઓની (d) અન્ય
46. પંચાયતી રાજમાં પદાધિકારીઓ કેવા નિર્ણયો લે છે?
(a) લોકોપયોગી (b) સમાજ ઉપયોગી (c) નીતિવિષયક (d) અન્ય
47. નિમણૂક અને બદલી અધિકારીઓ અને પદાધિકારીઓ વચ્ચે ઘર્ષણનો મુદ્દો છે - આ વાક્ય કેવું છે?
(a) સાચું (b) ખોટું (c) કહી ન શકાય (d) અન્ય
48. ગુજરાતમાં ઝીણાભાઈ દરજી કમિટીની રચના કયા વર્ષે થઈ હતી?
(a) 1980 (b) 1985 (c) 1975 (d) 1973
49. અધિકારીઓ અને પદાધિકારીઓ વચ્ચેનું ઘર્ષણ કઈ કક્ષાએ વધુ જોવા મળે છે?
(a) ગ્રામ્ય (b) જિલ્લા (c) A, B, D ત્રણેય (d) તાલુકા
50. સરકારી કર્મચારીઓ પંચાયતી રાજની સંસ્થાઓના આદેશનો અમલ નહીં કરે તેવી નીતિ રાખવી અસ્થાને છે - આમ કોણે કહ્યું હતું?
(a) દરજી કમિટીએ (b) મહેતા કમિટીએ (c) રામમૂર્તિ કમિટીએ (d) અન્ય

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

‘જયોતિર્મય’ પરિસર, સરખેજ-ગાંધીનગર હાઈવે, છારોડી, અમદાવાદ-382481

સત્રાંત પરીક્ષા જાન્યુઆરી - 2026

નોંધણી નંબર :

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(સંપૂર્ણ નોંધણી નંબર લખવો)

પાઠ્યક્રમ : _____

અભ્યાસક્રમ (અવશ્ય લખવો) : _____

અભ્યાસ કેન્દ્રનો કોડ નં. _____

પરીક્ષાની તારીખ : _____

નોંધ : (1) વિદ્યાર્થીએ સાચા ઉત્તરની સામે પેનથી 'X' નિશાની કરવી.

(2) જે વિદ્યાર્થી પોતાનો સાચો નોંધણી નંબર નહીં દર્શાવે તેનું પરિણામ રદ થશે.

દા.ત. પ્રશ્ન: 1 ગાંધીજીનો જન્મ કયારે થયો હતો ?

(1) 5મી મે(2) 10મી જુલાઈ(3) 2જી ઓક્ટોબર(4) 8મી જૂન

પ્રશ્ન ક્રમાંક	1	2	3	4
1			X	

વિદ્યાર્થીએ બારકોડ સ્ટીકર

અહીં ચોટાડવું

પ્રશ્ન ક્રમાંક	A	B	C	D	પ્રશ્ન ક્રમાંક	A	B	C	D
1					26				
2					27				
3					28				
4					29				
5					30				
6					31				
7					32				
8					33				
9					34				
10					35				
11					36				
12					37				
13					38				
14					39				
15					40				
16					41				
17					42				
18					43				
19					44				
20					45				
21					46				
22					47				
23					48				
24					49				
25					50				

વિદ્યાર્થીની સહી _____

(મૂલ્યાંકન કાર્ય માટે)

તપાસનારની સહી : _____

મોડરેટરની સહી : _____

તપાસનારનું નામ : _____

મોડરેટરનું નામ : _____

તારીખ : _____

તારીખ : _____

ખંડ નિરીક્ષકની સહી _____

કુલ આપેલ જવાબ : _____

ખોટા જવાબ : _____

કુલ માર્ક્સ : _____